

Câteva aspecte privind aplicarea Legii pentru autorizarea comunelor urbane de a avea poliție municipală (1878)

Cadeschi, Dana

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Cadeschi, D. (2001). Câteva aspecte privind aplicarea Legii pentru autorizarea comunelor urbane de a avea poliție municipală (1878). *Annals of the University of Bucharest / Political science series*, 3, 45-54. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-381142>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY-NC-ND Lizenz (Namensnennung-Nicht-kommerziell-Keine Bearbeitung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY-NC-ND Licence (Attribution-Non Commercial-NoDerivatives). For more information see:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

CÂTEVA ASPECTE PRIVIND APLICAREA LEGII PENTRU AUTORIZAREA COMUNELOR URBANE DE A AVEA POLIȚIE MUNICIPALĂ (1878)

DANA CADESCHI

Secolul al XIX-lea reprezintă pentru poliția română o epocă de modernizare legată de transformările structurale ce au loc atât pe plan politic, social, economic cât și, nu în ultimul rând, demografic și urbanistic. De altfel, este normal ca evoluția instituțiilor administrative să fie corelată cu evoluția și maturizarea politică a Principatelor Române și a României de mai târziu. În acest context, considerăm semnificative transformările demografice și urbanistice care nu sunt deloc străine de schimbările care se înregistrează la nivelul structurării poliției ca instituție. Pe de o parte, creșterea populației impunea reorganizarea vechii poliții (Agia) și creșterea personalului acesteia, pentru a face față noilor situații; pe de alta, extinderea continuă a orașului, din punct de vedere teritorial necesita creșterea capacității de acoperire a poliției.

În același timp, dezvoltarea demografică și urbană teritorială, pe fondul mării diversități tradiționale a sarcinilor poliției, care se ocupa cu tot ceea ce ține de *polis*, au dus la o specializare a poliției și la o diviziune a sarcinilor sale; unele dintre acestea au fost lăsate pe seama altor instituții, poliția ajungând să se ocupe în special de menținerea ordinii, liniștii și siguranței publice. Se observă așadar, în această perioadă, trecerea de la o poliție *modernă* la una *contemporană* în spiritul distincției elaborate de Michel Foucault¹, conform căreia *poliția modernă* este cea care se ocupă de tot ceea ce ține de *polis*, de gestiunea întregului corp social, în timp ce *poliția contemporană* este mult mai apropiată de ceea ce cunoaștem noi astăzi, sarcina sa limitându-se la menținerea ordinii și reprimarea criminalității.

Prima reglementare în acest sens este *Alcătuirea poliției și îndatoririle sale* din 1828 de sub aga Costache Cantacuzino. Aceasta a fost urmată de *Regulamentele Organice* ale Țării Românești și Moldovei (1831, 1832), care

¹ MICHEL FOUCAULT, „*Ommes et singulatim: vers une critique de la raison politique*”, în *Dits et écrits*, tom IV, NRF, Gallimard, Paris, 1994, p. 154.

prevăd organizarea poliției românești în orașe și județe în cadrul noii organizări administrative. Odată cu *Regulamentele Organice*, organele polițienești, dar și cele administrative și fiscale vor fi eliberate de atribuțiile lor judecătorești. Regulamentele vor fi urmate de *Așezământul pentru reorganizarea poliției Capitalei* (Iași, 1850) și, mai târziu, de *Legea comunală* (1864), *Legea poliției rurale* (1868), *Legea pentru organizarea polițiilor de orașe* (1877), *Legea pentru autorizarea comunelor urbane de a avea o poliție municipală* (1878), *Legea pentru modificarea organizării poliției comunelor urbane* (1902), *Legea organizării poliției generale a statului* (1903) și altele asupra cărora nu vom insista însă acum.

În cele ce urmează ne vom concentra atenția asupra *Legii pentru autorizarea comunelor urbane de a avea poliție municipală* (1878)². Opțiunea pentru analizarea acestui act normativ este justificată de faptul că, până la intrarea sa în vigoare, poliția comunală era reglementată prin *Legea Comunală* din 1864, care crea confuzii de atribuții între primar și prefect (cum vom vedea în continuare). Acestea vor fi perpetuate de *Legea pentru organizarea polițiilor de orașe* din 1877 care stipula prin art.1 că „afară de orașele București, Iași, Craiova, Brăila, Galați, Ismail și Severin în toate celelalte servicii Siguranței Publice (Poliția) rămâne în sarcina și dependența autorității comunale”³. Prin *Legea* din 1878 însă, primarii capătă, alături de ofițerii poliției judiciare, care nu reușeau să facă față tuturor situațiilor delictuale ivite în teritoriu, dreptul de a alcătui procese verbale valabile în instanță. Această lege obliga poliția administrativă/judiciară, care executa dispozițiile polițienești ale diferitelor legi și regulamente, să aplice și măsurile de poliție comunală cerute de primari.

Revenind la subiectul principal al articolului nostru, *Legea pentru autorizarea comunelor urbane de a avea poliție municipală* (1878), vom analiza parcursul acesteia din faza de proiect, trecând prin modificările pe care acesta le-a suferit, până la forma finală în care ea a fost publicată în *Monitorul Oficial* și a intrat în vigoare. De asemenea, vom încerca să urmărim reacțiile provocate de această lege, rezultate din confruntarea aplicării ei practice, cu realitățile specifice fiecărei unități teritoriale. Sursele convocate în sprijinul acestei prezentări sunt *Monitorul Oficial* în care au fost publicate proiectul, dezbaterile pe seama acestui proiect și ulterior, legea care ne interesează; de asemenea documente din fondul *Ministerul de Interne, Divisiunea Comunală* de la Arhivele Naționale din București, relative la instituirea unei poliții municipale în comunele urbane din țară⁴.

² *Monitorul Oficial*, nr. 133/17/29 iunie 1878.

³ *Ibidem*, nr. 87 / 17 aprilie 1877.

⁴ Arhivele Naționale București, fond „Ministerul de Interne, Divisiunea comunală” (în contiuare ANB, fond MI / DC), dosar 262/1878.

Denumirea de *poliție municipală* apare încă de la 1850 în Moldova, în *Așezământul pentru reorganizarea poliției Capitalei*, ea fiind una din cele trei ramuri ale *poliției ordinare*, alături de *poliția privighetoare* asupra liniștii și păzirii bune orânduieli și de *poliția giudețiară*. Pe lângă această „obicinuită (ordinară) poliție”, care este în orașul Iași Agia, iar pe la ținuturi isprăvniciiile, mai exista și „înalta poliție ce este puterea cârmuitoare a Principatului” (art. 4). Poliția municipală, așa cum preciza art. 35 din *așezământul din 1850*, supraveghea curățenia, administrarea și înfrumusețarea orașelor, fluiditatea traficului pe drumurile publice, „apărarea monumentelor și zidurilor (clădirilor) publice”, serviciul de pompieri și paza împotriva incendiilor, „trăsurile de birjă”, libera circulație a „obiectelor de obștească îndemânare”, piețele de târg, prețurile și aprovizionarea orașelor⁵.

După Unirea Principatelor Române primul act normativ referitor la atribuții polițienești ale diferitelor instituții este *Legea de organizare comunală* din 1864. Conform acesteia⁶, fiecare comună rurală sau urbană era administrată de primarul comunei, definit conform art. 88, ca un „magistrat însărcinat cu privegherea poliției, menținerea ordinii publice, cu luarea tuturor măsurilor privitoare la buna stare și liniște a locuitorilor comunei”. În art. 91 se stipulează însă că, în cazul orașelor care au o populație mai mare de 3000 de locuitori, Domnul are dreptul de a încredința supravegherea și menținerea ordinii publice unui funcționar de poliție, care în București poartă denumirea de *Prefect de poliție*, iar în celelalte orașe de *Capu ori de Comisarul de poliție*. În cazuri excepționale, primarul poate face regulamente și ordonanțe polițienești (nu însă și în orașele unde există prefecți, capi și/sau comisari de poliție), cu condiția de a le comunica imediat Consiliului comunal și de a trimite imediat copie către prefecți împreună cu motivele pentru care nu a recurs la Consiliu (art. 97). Aceste prevederi, după cum vom vedea mai departe, au suscitat destule confuzii și conflicte de competență între primar și prefect, care interpretau diferit legea în litera ei, insistând pe un articol sau altul, fără a ține întotdeauna seama de spiritul ei.

La 17 aprilie 1877 a fost întocmită prima lege pentru organizarea polițiilor de oraș⁷, care reia de fapt prevederile de mai sus ale legii de organizare comunală. Conform art. 1, în afara orașelor București, Iași, Craiova, Brăila, Galați, Ismail și Severin, serviciul siguranței publice (poliția) rămânea în sarcina și dependența autorității comunale, adică a primarului.

⁵ *Analele Parlamentare ale României*, tom XVI, Divanul Obștesc al Moldovei, Legislatura V, Sesiunea I (XVII), 1850, Imprimeria Statului, București, 1910.

⁶ *Jurnalul Oficial al Principatelor Unite Române*, nr. 75/1/13 aprilie 1864.

⁷ *Monitorul Oficial*, nr. 87/17 aprilie 1877.

La 20 ianuarie 1878⁸, primarul oraşului Bucureşti se adresează ministrului de interne, I. C. Brătianu, în legătură cu instituirea unei poliţii municipale în comunele urbane din toată ţara. Prin această adresă el face cunoscut dificultăţile ce întâmpină primăriile în executarea regulamentelor şi ordonanţelor sale, care sunt încălcate neîncetat, iar vinovaţii rămân nepedepsiţi. Cauza acestor disfuncţii este faptul că funcţionarii comunali nu au dreptul de a încheia procese verbale care să aibă valoare înaintea justiţiei, iar agenţii poliţieneşti, cărora legea de procedură penală le dă în exclusivitate dreptul de a constata contravenţiunile, nu-şi îndeplinesc îndatoririle. Agenţii poliţieneşti, în opinia primarului bucureştean, fie aveau prea multe atribuţii, fie, nefiind subordonaţi decât prefectului de poliţie, nu se supuneau şi ordinelor provenite de la autoritatea municipală. În ciuda faptului că fuseseră înfiinţate cinci posturi de comisari comunali pentru a supraveghea executarea regulamentelor şi ordonanţelor municipale, ei sunt puşi în neputinţa de a-şi îndeplini cu succes datoriile din cauză că agenţii poliţieneşti competenţi nu le acordă concursul necesar.

Prin urmare, spre a se pune capăt acestor abateri de la regulamentele comunale, devenite din zi în zi mai numeroase şi mai dăunătoare salubrităţii publice, liberei circulaţii pe străzi, siguranţei proprietatilor şi bunului trai al oraşenilor, s-a recunoscut necesitatea de a se institui în Bucureşti o poliţie municipală, care se va afla sub ordinele primarului şi va fi însărcinată să execute şi să supravegheze executarea regulamentelor şi ordonanţelor primăriei şi să urmărească şi să constate contravenţiunile prin procese verbale, care să aibă valoare înaintea justiţiei, ca şi cele ale agenţilor poliţiei judiciare. În acest sens, încă din 1870 primăria trimisese Ministerului de Interne adresa nr. 277⁹, care însă nu s-a finalizat la acea vreme şi va reveni în dezbatere abia în 1877, pentru a fi votată în 1878 (sub guvernul condus de I.C. Brătianu).

Conform proiectului mai sus amintit, în absenţa poliţiei municipale, primarul capitalei şi implicit autoritatea comunală, cărora le revenea prin lege răspunderea pentru buna administrare a oraşului şi apărarea intereselor oraşenilor, nu pot fi acuzaţi decât pentru neadoptarea unor măsuri de poliţie comunală. Responsabilitatea executării acestora revenea însă în exclusivitate prefectului poliţiei şi agenţilor subordonaţi lui. Prin înfiinţarea poliţiei municipale, prefectul poliţiei ar deveni răspunzător numai pentru siguranţa publică, în timp ce dublarea activităţii funcţionarilor poliţieneşti (ofiţeri ai poliţiei judiciare) prin acţiunile agenţilor municipali ar face ca în cele din urmă nici o infracţiune să nu rămână neurmărită şi în consecinţă nepedepsită.

⁸ ANB, fond MI/DC, dosar 272/1878, f. 2.

⁹ *Ibidem*, ff. 2, 10.

Proiectul din 20 ianuarie 1878 înaintat ministrului de interne, este supus, împreună cu raportul acestuia, atenției Consiliului de Miniștri¹⁰. Acesta va aproba la 16 februarie, proiectul de lege relativ la instituirea în București a unei poliții municipale ale cărei procese verbale să aibă valoare în fața justiției ca și cele ale agenților poliției judiciare. Revenit pe masa ministrului de interne, proiectul va fi supus de acesta spre aprobare domnului, pentru ca apoi să fie înaintat spre dezbateră corpurilor legiuitoare. Fiind vorba de un proiect de numai două articole îl vom cita integral pentru a putea observa mai ușor eventualele modificări operate până la aprobarea și votarea sa sub formă de lege.

Art. 1. Comuna București este autorizată a avea o poliție municipală în acest oraș.

Art. 2. Primarul comunei București, adjutorele și consilierii sei, comisarii și inspectorii municipali vor avea dreptul, ca și ceilalți agenți ai poliției judiciare și conform legei de procedură criminală, să constate contravențiunile și delictele ce se vor comite în oraș și să trimită pe abătută înaintea justiției spre a-și primi penalitatea și de a face toate actele ce dupe lege sunt în dreptu a forma agenții poliției judiciare.

Dispozițiunile legei de facie completează art.14 din codicele de procedură criminală.¹¹

La 5 mai 1878 prin adresa cu nr. 332¹² a Consiliului de Miniștri către Ministerul de Interne, acesta este încunostiințat că Președinția Adunării Deputaților (adresa nr. 597) îi înaintează un proiect de lege relativ la înființarea de poliții municipale în toate comunele urbane din țară. Propunerea venea din partea lui Ghica, care considera că nu numai comuna București are nevoie de o asemenea poliție, aceasta fiind binevenită în fiecare din comunele urbane din țară, mai ales că în orașele cu număr mic de locuitori poliția centrală întâmpina dificultăți în a interveni prompt¹³. Adunarea, în ședința din 4 mai 1878, a votat și adoptat acest proiect cu majoritate de 55 voturi (cinci voturi au fost împotriva, înregistrându-se și două abțineri).

Continuându-și drumul, proiectul votat de Adunarea Deputaților va fi trimis de Ministrul de Interne Domnitorului, care îl prezintă la rândul său Senatului. Acesta, în ședința din 12 mai¹⁴, îl va amenda și adopta cu o majoritate de 32 voturi contra 1. Formula amendată de Senat este retrimisă domnului, prin Consiliul de Miniștri și Ministerul de Interne, pentru ca domnul să o repună în dezbateră Adunării Deputaților. Adunarea va vota și adopta, la 30 mai¹⁵, proiectul de lege amendat de Senat, cu majoritate de 60 de voturi (unul împotriva, opt abțineri) și va comunica hotărârea luată Ministerului de

¹⁰ *Ibidem*, f. 8.

¹¹ *Monitorul Oficial*, nr. 99/5 mai 1878.

¹² ANB, fond MI/DC, f. 11.

¹³ Dezbaterile pe marginea acestui proiect, în *Monitorul Oficial*, nr. 99/5 mai 1878.

¹⁴ ANB, fond MI/DC, ff. 16-17.

¹⁵ *Ibidem*, f. 18.

Interne (ministru de interne este în acest moment C. A. Rosetti), dator a se ocupa de retransmiterea lui Domnului, spre sancționare.

Iată însă și legea așa cum a fost ea sancționată de toți cei ce au participat la procesul legislativ și cum va fi publicată în *Monitorul Oficial* nr. 133 din 17 iunie 1878.

Art. 1. Toate comunele urbane sunt autorizate a avea o poliție municipală.

Art. 2. Primarii comunelor urbane, adjutoarele lor, comisarii și inspectorii municipali voru avea dreptul, ca și ceilalți agenți ai poliției judiciare, a constata, conformându-se cu procedura penală, contravențiunile la reglementele și ordonanțele ce consiliile comunale sunt îndrituite de lege a face și a trimite pre contravenienți înaintea justiției competente spre a-și primi penalitatea.¹⁶

Observăm cum, de la un proiect prin care se cerea înființarea unei poliții municipale numai pentru orașul București, se ajunge la votarea unei legi care prevede instituirea de poliții municipale pentru toate comunele urbane din țară.

După publicarea legii în *Monitorul Oficial*, ministrul de interne, C.A. Rosetti, va adresa tuturor prefecturilor un aviz¹⁷ prin care le face cunoscută legea votată. Prin acesta îi invită să o aducă la cunoștința primarilor comunelor urbane din județele administrate, spre a consulta Consiliile comunale asupra măsurilor ce trebuiesc luate de primărie pentru executarea menționatei legi. De asemenea, se insistă asupra necesității de a veghea ca agenții cărora li se vor încredința noile prerogative să-și îndeplinească real și eficient atribuțiile, astfel încât comuna să exploateze la maxim foloasele ce pot decurge din această lege.

Avizul adresat prefecturilor este urmat de un raport al aceluiași Minister de Interne către Ministerul de Justiție prin care acesta este încunoștințat de măsurile luate, pentru ca la rândul său să poată lua dispozițiile convenite din perspectiva propriilor atribuții¹⁸.

Câteva zile mai târziu, ministrul de interne începe o corespondență, care se va întinde pe câteva luni, cu privire la problemele întâlnite de diferitele prefecturi din țară sau, în cazurile fericite, numai pentru a i se aduce la cunoștință schimbările efectuate în conformitate cu noua lege.

Astfel, la 3 iulie 1878¹⁹, primarul orașului București înaintează ministrului de interne un raport prin care îl informează că, în ședința sa extraordinară din 21 iunie, Consiliul Comunal a discutat această chestiune și a stabilit personalul din care se va compune poliția municipală pentru comuna București (31 de funcționari administrativi și tehnici). Totodată, Consiliul a decis ca sergenții aflați în subordinea prefecturii de poliție, să fie obligați să execute și să se conformeze și ordinelor primăriei pentru urmărirea

¹⁶ *Monitorul Oficial*, nr. 133 din 17 iunie 1878.

¹⁷ ANB, fond MI/DC, f. 24.

¹⁸ *Ibidem*, f. 26.

¹⁹ *Ibidem*, f. 28.

contravențiilor la regulamentele comunale. Tot prin această scrisoare se ridică și problema uniformei sau a unor semne distinctive ale agenților poliției municipale, pentru ca ei să poată fi recunoscuți. Astfel, pentru comuna București²⁰ existau 21 de funcționari administrativi, împărțiți după cum urmează: un inspector general, câte un comisar de clasa I la fiecare culoare (cele cinci culori sau cartiere în care era împărțit teritoriul Bucureștiului sunt: culoarea de roșu, galben, verde, albastru și negru); câte doi comisari de clasa a II-a, de asemenea la fiecare culoare, câte un inspector la hala Ghica, piața Amzei, Obor și Abator, precum și un comisar sanitar. Uniforma acestora va fi ca aceea a comisarilor sau subcomisarilor de culori ai Statului, fiecare în funcție de clasa căreia îi aparține, iar inspectorii vor avea aceleași uniforme ca subcomisarii polițienești de clasa I. Prin tipul de uniformă, inspectorii par să fie asimilați poliției judiciare, iar comisarii, funcționarilor administrativi.

Pe lângă aceștia mai existau zece funcționari tehnici : un inginer șef, un inginer-ajutor, un inginer *ordinar* de clasa a II-a și unul de clasa a III-a, doi conductori de inginerie, un arhitect și trei conductori de arhitectură, toți având dreptul de a avea, în locul unei uniforme, un însemn metalic distinctiv.

Dacă la București poliția municipală pare a fi dotată cu un număr considerabil de persoane, în celelalte comune urbane din țară situația este puțin alta. La Brăila, de exemplu, primarul, prin adresa cu nr. 2737 / 13 iulie 1878²¹, s-a hotărât să adauge încă doi comisari, pe lângă cei trei avizați deja de Consiliul Comunal, plătiți din economia realizată prin reducerea a patru subcomisari polițienești; poliția comunală urma astfel să se compună din cinci comisari și un inspector municipal.

Acest gen de încercări de înființare a unor agenți ai poliției municipale prin desființarea unor posturi de agenți polițienești ai statului este oarecum caracteristică pentru provincie care, neavând foarte multe fonduri, recurge la diferite subterfugii. În realitate, funcționarii polițienești deja existenți erau plătiți de la buget, pe când agenții poliției municipale urmau să fie plătiți de fiecare comună. Ministrul de interne nu putea aproba acest gen de înlocuiri, cu atât mai mult cu cât constituirea poliției comunale fusese justificată tocmai prin suprasolicitarea funcționarilor poliției statului, însărcinați cu îndatoriri atât în domeniul poliției administrative, cât și în cel al poliției judiciare.

În ceea ce privește raportul de atribuții între diferitele poliții și Consiliul Comunal, să precizăm că în sarcina Consiliului intra stabilirea măsurilor ce se impuneau a fi luate, punerea în practică a acestora intrând în competența poliției municipale. Poliția judecătorească avea ca sarcină descoperirea delincvenților pe care poliția comunală nu-i putuse împiedica să comită fapte interzise, strângerea dovezilor și predarea lor tribunalelor care aplicau legile penale.

²⁰ *Ibidem*, f. 29.

²¹ *Ibidem*, f. 32.

Problema banilor necesari pentru înființarea unei poliții municipale o întâlnim și la prefectura județului Mehedinți. Stă dovadă adresa cu nr. 7216²² din 22 iulie 1878, a prefectului Constantinescu către ministrul de interne, prin care se arăta că, pentru a fi posibilă înființarea unei poliții comunale, ar trebui suprimate salariile plătite de comună comisarilor și subcomisarilor atașați la poliția orașului; o altă soluție, ar fi fost trecerea acestor *impiegați* la poliția municipală pentru că, din cauza lipsei de fonduri, comuna nu poate plăti două rânduri de funcționari polițienești. La vremea respectivă, poliția mehedinteană era alcătuită dintr-un polițai și un ajutor de polițai salarizați de la bugetul de stat (Ministerul de Interne) și din trei comisari și trei subcomisari salarizați de primărie. Desființarea celor șase posturi plătite de comună ar fi dezorganizat practic poliția orașului. Astfel, se cere să se aprobe înființarea poliției municipale începând cu următorul an pentru ca aceasta să poată fi luată în considerare atunci când se va stabili bugetul pe anul respectiv. Această cerere va fi aprobată de către ministrul de interne, prin adresa cu nr. 12978 din 25 iulie 1878²³.

Dacă în general, problema banilor este destul de des întâlnită, există însă și conflicte de competență. Problema autorității asupra poliției, revendicată în egală măsură de prefectul județului Putna și primăria Focșaniului, face obiectul unei importante corespondențe între cele două instituții și între acestea și ministrul de interne. În fapt, avem de a face cu o depășire a atribuțiilor primarului în ceea ce privește autoritatea sa asupra poliției. El va încerca să suprima agenți ai poliției administrativ-judiciare (abuzând de art. 87 din *Legea comunală* și ignorând art. 91 din aceeași lege), pentru a putea alcătui poliția municipală, plasată exclusiv sub autoritatea sa. Ministrul de interne va anula însă decizia primarului din Focșani, arătându-i că tot ceea ce este prevăzut în buget pentru serviciul polițienesc administrativ nu poate fi modificat, cu atât mai mult cu cât primarul nu are nici un fel de autoritate asupra poliției administrative care se află în mâinile polițaiului (instituit prin *legea comunală*), situat la rândul lui, sub autoritatea prefectului²⁴.

Situația conflictuală dintre primar și prefect este agravată și de acuzațiile de abuz în funcție formulate de primarul Focșaniului la adresa polițaiului orașului (sesizarea cu nr. 1981 din 24 iulie 1878²⁵). Acuzațiile aduse polițaiului de către primar sunt dintre cele mai grave dacă ținem cont de rolul pe care acesta ar trebui să-l aibă în menținerea ordinii, liniștii și siguranței publice. Implicat în relații cu delincvenți notorii și în acte de proxenetism confirmate de însuși procurorul tribunalului, respectivul polițai împreună cu ajutorul său vor fi ulterior îndepărtați din funcție.

Ceea ce este important să reținem din toate aceste situații este faptul că

²² *Ibidem*, ff. 34, 36.

²³ *Ibidem*, f. 35.

²⁴ *Ibidem*, f. 48.

²⁵ *Ibidem*, f. 71.

orașele nu sunt obligate să aibă o poliție municipală. Legea crează posibilitatea înființării unei astfel de poliții acolo unde, nu numai că este necesară, dar există și posibilități de finanțare a ei. În situațiile în care ea este necesară, dar nu există fonduri, autoritățile centrale sugerează să se aștepte votarea bugetului pe anul următor când se vor stabili și salarii pentru agenții poliției municipale. În nici un caz nu se acceptă înființarea poliției municipale în detrimentul celei deja existente.

O altă problemă care s-a ivit prin înființarea poliției municipale a fost delăsarea poliției judiciar/administrative care nu mai considera de cuviință să-și îndeplinească atribuțiile din cea de-a doua categorie. Acesta este cazul conflictului dintre primarul și prefectul Iașiului, unde poliția administrativă nesocotește toate regulamentele și dispozițiile comunale. Ca urmare a adresei primarului municipiului Iași, înaintată ministrului de interne, acesta din urmă se va adresa prefectului comunei Iași, arătându-i că înființarea poliției municipale nu dispensează poliția administrativă de urmărirea contravențiilor la regulamentele și ordonanțele comunale. De asemenea, i se reamintește prefectului că poliția este datoră să dea comunei întreg concursul autorității de care se bucură. Răspunsul prefectului la asemenea acuzații nu întârzie; el susține că nimeni nu a încetat să-și facă datoria, dovadă stând numărul considerabil de acte întocmite împotriva contravenienților, spre a fi trimiși în justiție²⁶.

Conflictele în care primăria se amestecă în treburile prefecturii și ale poliției sunt destul de frecvente. Aceste neînțelegeri provin din invocarea art. 87 din *Legea comunală*, prin care primarul este singurul însărcinat cu administrarea comunei. De aici, și unele tentative de a se amesteca în treburile poliției care însă, conform art. 91 al aceleiași *Legi Comunale*, sunt încredințate unui funcționar de poliție care este independent de autoritatea comunală și, prin urmare, nu este responsabil față de primar. Acest articol consfințește foarte clar independența poliției în raport cu comuna și primăria. Singura posibilă interferență a primarului în treburile poliției este cea legată de dreptul de control pentru plata salariilor sergenților de oraș și a guardiștilor.

Dincolo de dificultățile financiare sau posibilele conflicte de autoritate apărute la nivel local, în general, votarea legii polițiilor municipale a fost salutăată cu încredere de autoritățile comunelor urbane din toată țara. Prin această lege, se făcea un pas înainte spre procesul de descentralizare. Asigurarea unor legături reale și eficiente între poliție și puterea locală nu poate fi decât benefică, atâta timp cât aceasta din urmă este singura în măsură să aprecieze circumstanțele, trebuințele și interesele comunei. Prin înființarea polițiilor municipale, nu se desființa poliția existentă, ele fiind concepute ca instituții complementare, deși uneori, după cum am văzut, ele vor intra în conflict datorită confuziilor iscate de funcțiile pe care fiecare trebuia să le îndeplinească.

²⁶ *Ibidem*, f. 64.

Posibilitatea înființării polițiilor comunale a fost reconfirmată prin *Legea pentru organizarea comunelor urbane*, din 1894. Aceasta prevedea prin art. 60 că:

(...) toate măsurile privitoare la poliția comunală se vor executa prin agenții poliției administrative, după cererea primarului. Comunele însă vor putea înființa și agenți comunali special însărcinați cu poliția comunală. Primarul, ajutoarele sale, funcționarii tehnici și sanitari desemnați de primar, inspectorii și comisarii municipali, vor avea dreptul, ca și ceilalți agenți ai poliției judiciare, a constata, conformându-se cu procedura penală, contravențiunile la regulamentele și ordonanțele ce consiliile comunale și primarii sunt îndrituiți de lege a face și a trimite pe contravenienți înaintea justiției competente spre a-și primi penalitatea.²⁷

Poliția va continua să funcționeze în baza acestui articol până în 1902, când va apărea *Legea pentru modificarea organizației poliției comunelor urbane*, care desființa polițiile comunale orașenești. Prin art. 1 al acestei legi se hotăra că:

(...) poliția comunală din orașe se va face numai de către agenții poliției administrative (...) fără ca comunele să mai poată avea o poliție specială. Agenții poliției administrative vor lua toate măsurile necesare pentru a împiedica călcarea legilor, ordonanțelor și regulamentelor comunale și, în cas de abateri, vor dresa procese verbale și vor trimite pe făptuitori înaintea instanțelor judiciare.²⁸

În rest, legea din 1902 este o reluare a celei din 1894.

Un mare val de schimbări va veni abia în 1903, prin *Legea asupra organizării poliției generale a Statului*²⁹, lege prin care se vor organiza toate serviciile polițienești din țară, precum și prefecturile poliției Capitalei și a Iașului. Astfel, în București și Iași, serviciul poliției este independent de prefectura județului și formează prefecturi speciale, sub conducerea prefectilor de poliție (art. 15). În comunele urbane reședințe de județ (în afară de București și Iași), serviciul poliției rămâne dependent de prefecturile de județ și „se îndeplinește de prefectii de poliției (la Craiova și Galați), de polițai în celelalte orașe cu concursul directorilor, comisarilor și sub-comisarilor de poliție, al sergenților de oraș și al agenților de siguranță, acolo unde există sau unde s-ar înființa asemenea agenți” (art. 18). În comunele urbane care nu sunt reședințe de județ, serviciul poliției este condus de un polițai, de un comisar sau sub-comisar de poliție (art. 19), iar în „comunele rurale se îndeplinește de sub-prefecți și ajutoarelor lor, de revisorii comunali, de primari și de ajutoarele lor, de gendarmii rurali, de străjerii de sate, de guarzii vamali [...]” (art.20). Toți ofițerii de poliție sunt numiți prin decret regal la propunerea ministrului de interne.

²⁷ *Monitorul Oficial*, nr. 96/31 iulie, 12 august 1894.

²⁸ *Ibidem*, nr. 210/19 decembrie 1902.

²⁹ *Lege asupra organizării poliției generale a statului*, București, Imprimeria Statului, 1903.